

PR voor de entomologie

In de 19e eeuw hadden luizen in het Zweedse dorpje Hurdenborg het politiek voor het zeggen. Zij bepaalden de burgemeestersbenoeming. Als er een nieuwe burgemeester moest komen, gingen de kandidaten rond een tafel zitten, en draperden hun baarden over de tafel. De gemeentesecretaris plaatste midden op tafel een hoofdlius. Degene bij wie de luis in de baard kroop, werd de nieuwe burgemeester. Deze moest een goede gezondheid hebben en de keuze van de luis achtte men daar een geschikte indicator voor.

□ Bij de presidentsverkiezingen in de VS in 2000 was een insect op heel andere wijze bepalend voor de uitslag. De uitkomst in Florida werd bepaald door het vlinderbiljet dat tot verwarring bij veel kiezers leidde, waardoor zij op een verkeerde kandidaat stemden. De vorige Amerikaanse minister van buitenlandse zaken, Madeleine Albright, zette een insect in bij haar politiek. Zij laat sieraden voor zich ontwerpen. Toen ze op bezoek ging bij Yasser Arafat, had ze een bijzonder grote hoornaar op haar revers gespeld. Dit kan geen toeval geweest zijn en verwees als boodschap waarschijnlijk naar bijbelteksten waarin aan de Israëlieten wordt gemeld dat God hoornaars zal sturen om de lokale bevolking te verdrijven. Ook als Arafat niet bekend was met die bijbelteksten, dan nog suggereerde de hoornaar dat je met Albright moest oppassen. Een fotograaf maakte de plaat van zijn leven toen hij midden in de Monica Lewinsky-affaire zag dat Bill Clinton bovenaan een vliegtuigtrap werd opgewacht door een bidsprinkhaan. De Volkskrant drukte de foto af met de – niet algemeen juiste, maar in dit verband suggestieve – opmerking dat bij bidsprinkhanen het vrouwtje het mannetje opeet na de paring.

□ Ook in de Nederlandse politiek heeft het insect zijn intrede gedaan. Leefbaar Nederland heeft in de zomer van 2001 als logo de letters LN met een lieveheersbeestje ernaast gepresenteerd. Of dit promotie voor de entomologie is, betwijfel ik sterk. Leefbaar Nederland heeft weinig met leefbaarheid van Nederland te maken als het gaat om de natuur. De partij komt voort uit Leefbaar Hilversum, een autopartij die zich profileerde met een anti-openbaar vervoersbeleid. De politieke ambities van LN – voor zover die al bekend gemaakt zijn – hebben niets te maken met natuur- en milieubeleid. Het lieveheersbeestje als vertederend dier wordt mijns inziens misbruikt voor heel andere politiek doeleinden dan de leefbaarheid van Nederland.

□ In Nederland vond de beste promotie van de entomologie plaats in de Gouden Eeuw. Toen hebben enkele generaties stilleven schilders

een veelheid aan zogenaamde bloemstillevens gemaakt die een gangbaar ornament in vele huiskamers waren. Deze schilderijen waren daarmee een onderdeel van het alledaagse leven. Op een meerderheid van deze bloemstillevens figureren vele insecten die in groot detail werden weergegeven. Tot op vandaag trekt een tentoonstelling met 17e eeuwse bloemstillevens uit de Lage Landen veel bezoekers die en passant ook gewezen worden op de rijkheid aan insectenvormen. Insecten waren in die tijd meer dan nu een onderdeel van het alledaagse leven. De moderne mens denkt dat hij in een insect-vrije wereld kan leven, maar entomologen weten wel beter. Het blijft een uitdaging om aan leken duidelijk te maken dat we ook in de 21e eeuw leven in de biodiverse wereld der insecten en dat dat niet vervelend is, maar verrijkend op velerlei manieren. De beste manier om dat te doen is door kinderen te bereiken. Zij vormen de nieuwe generatie en als zij entomofiel opgroeien, dan zal de maatschappij er vast ook anders – lees: insect-vriendelijker – uit gaan zien. De uitdaging om vanuit de NEV jongeren te bereiken zou met beide handen moeten worden aangegrepen zodat insecten weer meer deel gaan uitmaken van het alledaagse leven.

Illustratie: Clemens Stolk, Wageningen Universiteit

